

головних чинників формування національної свідомості закарпатських українців у ХІХ ст і на сьогоднішній день є важливим джерелом історико – педагогічної науки.

Список використаних джерел

1. Шлепецький А. Закарпатські будителі та наша сучасність / Андрій Шлепецький. – Пряшів : КСУТ, 1957. – 117 с.
2. Пагіря В. Я світ узрів під Бескидом / Василь Пагіря. – Ужгород : Карпати, 1993. – 227 с.
3. Гомоннай В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (ХІХ – ХХ ст.) / Василь Гомоннай. – Ужгород : «Закарпаття», 1992. – 291 с.

УДК 373.2.015.31:17.022.1

Попович Оксана Михайлівна,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Передумови розвитку особистості, сформовані в ранньому дитинстві, створюють основу нових шляхів на дитину з боку оточуючих. Розвиваючись, дитина засвоює нові психологічні риси і форми поведінки, внаслідок чого вона працює маленьким членом людського суспільства.

У створюється той порівняно стійкий внутрішній світ, що дає підстави вперше назвати дитини особистістю, хоча, звісно, особистістю, ще цілком несформованою, проте здатною до подальшого розвитку й удосконалення.

Моральне виховання – виховна діяльність виховного закладу і сім'ї, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участь у практичній діяльності. Результати морального виховання характеризуються такими поняттями: мораль, моральність, моральна свідомість, моральні переконання, моральні почуття, моральні звички і моральна спрямованість.

Моральне виховання – основний стрижень загальної системи розвитку особистості. Моральне виховання був із фізичним, естетичним, трудовим і розумовою вихованням.

Систематичне, цілеспрямоване формування високоморальною особистості відбувається у організованому дитячому колективі. У дошкільних установах здійснюється спеціальна виховна робота, спрямовану всебічний розвиток особистості. Підготовка підростаюче покоління до життя, праці, вихователі вчать хлопців бути скромними, чесними, принциповими, вчать любити Батьківщину, вміти трудитися, поєднувати у собі чуйність і дбайливе ставлення до людей. Всі ці та інші моральні якості характеризують морально

вихованою людиною, без формування якої неможливо уявити всебічно розвинену особистість.

Моральне виховання з перших років життя дитини спрямоване на формування її моральної позиції, ціннісних орієнтирів, інтересів і потреб. Адже на цьому етапі закладаються основи морального розвитку особистості, розвиваються уявлення, почуття, звички, які спрямовують подальше її вдосконалення. Особливо значні зміни відбуваються у мотиваційній сфері дитини-дошкільника, що виявляються у розвитку моральних мотивів поведінки, а на етапі старшого дошкільного віку вони набувають супідрядності - підпорядкованості певній вищій меті. Тому неухвага до морального виховання в дошкільному віці не може бути компенсована у подальші роки.

Моральне виховання тісно пов'язане з моральним розвитком, оскільки взаємодія між педагогічними впливами і розвитком особистості відбувається через сприймання, усвідомлення, оцінку й перевірку досвідом моральних вимог [1].

Дошкільне дитинство є початковим періодом становлення особистості, коли формуються основи характеру, ставлення до навколишнього світу, людей, до себе, засвоюються моральні норми поведінки, важливі для особистісного розвитку якості психіки. Однією з перших моральних потреб є потреба у спілкуванні, яка задовольняється у процесі взаємодії з дорослими. У спілкуванні дитина здобуває перший досвід моральної поведінки. Це аж ніяк не означає, що дорослий формує її за власним задумом чи зразком. Дитина розвивається лише тоді, коли сама активно діє. Мистецтво вихователя виявляється у пробудженні і спрямуванні її активності на самовиховання.

Процес морального формування особистості відбувається нерівномірно [2]. У кожний період дошкільної пори дитина виходить на якісно нові рівні морального розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Рівні морального розвитку дитини

На першому рівні формуються уявлення про моральні норми. У молодшому дошкільному віці виникають перші уявлення про те, що добре, а що погано. Це відбувається у процесі формування нового типу стосунків між дитиною і дорослим. Розвиток самостійності дитини у цей час супроводжується

потребою співучасті в житті дорослих, спільній діяльності з ними. У середньому дошкільному віці яскраво виявляється позиція «захисника» норм поведінки, еталоном яких є дорослий. Як правило, у своїх скаргах діти здебільшого повідомляють, що хтось із однолітків не дотримувався вимог дорослого чи правил поведінки. Перший етап формування у дітей уявлень про добро і зло, про те, як потрібно поводитися з іншими людьми, як відноситись до своїх і чужих учинків, пов'язаний із безпосереднім емоційним ставленням до людей, які пред'являють ці вимоги.

Другий рівень. Моральні почуття і мотиви поведінки. У старшому дошкільному віці моральні почуття і знання пов'язуються з почуттям обов'язку. Дитина у цьому віці здатна усвідомлювати моральний смисл своєї поведінки. Виникають внутрішні моральні інстанції - прагнення поводитися згідно з моральними нормами не тому, що цього вимагають дорослі (батьки, вихователі), а тому, що це приємно для себе й інших.

Третій рівень. Звички моральної поведінки. Виховання моральної поведінки означає забезпечення єдності мотивів і дій особистості. Моральні мотиви спонукають до певної дії, надають поведінці особистісного змісту. У дошкільному віці починається формування ієрархії (підпорядкування) мотивів поведінки, які є свідченням моральної вихованості, адже один і той самий учинок може бути зумовлений різними мотивами і свідчити про різні рівні засвоєння певних норм.

Четвертий рівень. Основи соціальної компетентності. Про розвиток особистості дитини свідчить зміна її активності у соціальній ситуації. Йдеться про вплив середовища і ставлення до нього дитини. У визнанні значущості кожного із цих явищ полягає принципова різниця між навчально-дисциплінарною та особистісно-орієнтованою (гуманістичною) концепціями виховання. Вихованням свідомого ставлення дитини до явищ дійсності займається гуманістична педагогіка, а навчально-дисциплінарна вирішальну роль відводить формуючим впливам середовища.

Отже, цілеспрямований процес залучення дитини до моральних цінностей людства і конкретного суспільства починається у ранньому дитинстві. Успішність цього процесу залежить від єдності моральної свідомості і поведінки. Визначальною у ньому є роль дорослого як «соціального провідника», зразка для наслідування, організатора соціального досвіду дитини.

Список використаних джерел

1. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 118 с.
2. Поніманська Т. І. Виховання людяності / Т. Поніманська // Дошкільне виховання. – 2008. – №2. – С. 6 – 9.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>